

EDİTÖRE MEKTUP*

LETTER TO THE EDITOR

Müge ALTINAY**

İYYÜHFD, 2025, 3(2), (105-110).

---

* Gönderim Tarihi: 29.07.2025, Kabul Tarihi: 30.07. 2025 /
Submission Date: July 29, 2025, Acceptance Date: July 30, 2025.

** LLM., Yeditepe Üniversitesi/ *Yeditepe University*, e-mail: altinay-
muge@gmail.com.

Sayın Editör,

Derginizin geçtiğimiz sayılarını ilgi ile takip ettim. Akademik olarak, böylesine güzel çalışmaları bir arada bulabilmek ve tartışabilmek imkânı yaratılmış olması bizleri şanslı kılıyor. Tabii ki arkasında büyük bir çaba ve özen mevcut. Bu vesileyle başta siz Sayın Hocam olmak üzere, emeği geçen tüm Hocalarıma teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

Bilindiği gibi, dünya, teknolojinin büyük ölçüdeki etkisi ve insanın müdahalesiyle hızla değişiyor. Ancak bu değişim öylesine hızlı ki sanki biz hukukçuların dahi adaleti sağlamakla ilgili en temel almamız gereken hususu; “etik” yaklaşımı gerilerde, arka planda, bırakıyor. Adil bir dünya yaratma; adaleti belki de bir bayrak yarışındaki bir bayrak gibi taşıma ve çevremizdeki herkese aktarma sorumluluğunu üstlenmiş olan biz hukukçular açısından etik bilgisiyle yaşamının hayati önem taşıdığına olan inancım, hatırlatıcı bir nitelikte olması açısından, bu konuya dikkat çekmek istiyorum.

Adalet kavramı; ilk çağlardan günümüze, hukuk felsefesinin üzerinde en çok durduğu konulardan biridir. Adalet, hukuk devletinin amacı ve görevidir. Bir başka deyişle, “Hukukun Üstünlüğü” ilkesinin amacı adalet ve ilkenin kendisi de araçtır. Mevlana’nın deyişi ile adalet demek, her şeyi yerli yerine koymak demektir¹. Adaletin sağlanması ise, ancak

---

¹ *Mesnevi*, VI/1887 (Ali Yaver Caferi, “Mesnevî, Mevlânâ Celaleddin Rumî”, Tablet, Konya 2007, s.585; Adnan Karaismailoğlu, “Mesnevî”, Akçağ Yayınları, Ankara 2004, s.530; Şefik Can, “Konularına Göre Açıklamalı Mesnevî Tercümesi”, Ötüken Yayınevi, İstanbul 2003, s. 479).

erdemli yaşamak ile mümkün olacaktır. Erdemli yaşamayı en iyi açıklayan kavramlardan biri ise, Maat'dır.

Maat, Eski Mısır'da insanların birbirleriyle etkileşimlerinde ve tanrılarla olan ilişkilerinde belirleyici olan anlayış olup insanlara erdemli yaşamının yolunu göstermektedir. Maat anlayışı, erdemli davranışlara sahip olan, ideal insanı tarif eder. Bireyin hayatına yön vererek toplum içerisinde yaşamayı kabul eden her bireyin uyması gereken kuralları belirler. Bu kurallar ile insanların birbirine zarar vermeden ve yardımlaşarak yaşamaları amaçlanmaktadır. Böylece hayat daha güzel ve anlamlı hale geldiği gibi, Maat anlayışına göre bu kurallara bağlı yaşamak, ölümden sonra da sonsuz bir yaşamın kapılarını aralamaktadır.

Eski Mısır'da kişinin, erdemli davranışlar sergilediği takdirde sonsuza kadar süren güzel bir hayata kavuşacağı, fakat tanrılara ve diğer insanlara kötülük yapmışsa cezalandırılacağı inancı hüküm sürmüştür. Buna istinaden, kişinin erdemli davranışlar gösteren biri olup olmadığına, ölümünden sonra kalbinin tartılması ile karar verilir. Kişinin kalbi; ölümünden sonra, Tanrı Anubis tarafından ilahi bir terazinin bir kefesine konur; diğer kefeye Tanrıça Maat'ın başında taşıdığı deve kuşu tüyü yerleştirilir ve kalp ile tüyün dengede kalıp kalmadığına bakılır². Şayet kalp ve tüy dengedeysse bu, kişinin erdemli bir insan olduğu ve sonsuz yaşama hak kazandığına işaret eder. Ancak, kötü davranışlar ile yüklenen ve dolayısıyla deve kuşu tüyünden ağır hale gelen kalbin sahibinin ise, cezalandırılacağına inanılır.

Böylesine incelikli bir yerden bakmayı ve yaşamayı temel almış olan Maat anlayışı, erdemli yaşamayı, bir diğer ifadeyle etik bilgisini hayata geçirmeyi; insanların birbirine kötülük yapmaması ve yardım etmesi olarak tanımlamaktadır. Peki adaletin esası da bu değil midir? Hukukun uygulayıcılarının, her an, her şeyin yerli yerinde olduğu bilincinde hareket etmesi...

Konuyu bir hikâye ile bağlayalım. "Fatih Sultan Mehmet Han, İstanbul'un fethinden sonra, vazifesini emrinin hilâfına yapan bir Hristiyan

² Ercüment Yıldırım, "Eski Mısır'da Erdem Ahlakının İnanç Sistemine Yansıması: Maat Anlayışı", İdrak Dergisi, Cilt 2, Sayı 2, Giresun, Aralık 2022, s. 244.

mimarın kolunu kestirmişti. İstanbul kadısı Hızır Bey, Fatih'in en yakın arkadaşı ve dostuydu. Kendisini İstanbul kadılığına da Fatih tayin etmişti. Eli kesilen Hristiyan mimar, Kadı Hızır Bey'e gidip Fatih'i dâvâ etti. O zamanlar Fatih'e hitap tarzı: “es-Sultân İbnü's-Sultân el-Gâzî Ebu'l-Feth Muhammed Hân-ı Sâni” iken, kadı Hızır Bey, tebaanın herhangi bir insanına kullanılan hitapla: “Murat oğlu Mehmet, şu saatte mahkemeye gelin!” yazılı celpnâme'yi padişaha gönderdi. Sultan Fatih, murâfaa/duşma günü mütevâzı bir ferd-i millet gibi alâyişsiz (gösterişsiz) bir sûrette mahkemeye gitti. Maznun/sanık mevkiine oturdu. Hızır Bey, büyük bir vakar ile makâmındaki yerini aldı ve muhâkeme başladı. Mahkemelerde hâkim, adâlet tevzî ettiği için oturur, diğerleri ayağa kalkarak, ayakta ifade verirdi. Hızır Bey, Fatih'i otururken görünce ona: “–Suç murâfaası üzeresin, ayağa kalk!” diye ihtâr etti. Bu ikaz üzerine Fatih, ifade için ayağa kalktı. Kadı Hızır Bey, muhâkeme neticesinde Fatih'i suçlu, Hristiyan mimarı mazlum buldu. Kısas âyetini okudu ve Fatih'in kolunun aynı şekilde kesilmesine karar verdi. Bütün dünyayı dize getiren cihan padişahı Fatih, kararı sükûnet ve tevekkülle karşılayarak: “– Hüküm şer'-i şerîfindir!..” dedi. Hristiyan mimar, bu ulvî adâlet sahnesinden fevkalâde duygulanarak gözyaşları içinde: “–Hakkımdan vazgeçiyor, diyet kabul ediyorum!..” dedi. İş, bu sûretle tatlıya bağlandıktan sonra Fatih, Hızır Bey'e: “–Benden değil de Allah'tan korktuğun için seni tebrik ederim!..” dedi. Kadı Hızır Bey de oturduğu minderin altından bir topuz çıkardı: “–Eğer verdiğim hükmü kabul etmeseydin, bununla kafana vuracaktım.” dedi. Fatih de buna cevâben kaftanının altında sakladığı kılıcı gösterdi ve: “–Sen de eğer adâlet üzere hükmetmeseydin, bununla kafanı uçuracaktım...” dedi.³

Etik ilkelerin rehberliğinde bir yaşam sürüldüğünde, orada, adalet de kaçınılmaz olarak varlığını sürdürecektir.

Türkiye'de hukuk uygulayıcılarının etik ilkelere kayıtsız kalabildiği durumlar ile karşılaşılmaktadır. Bu husustaki en büyük sorumluluğun öncelikle akademisyenlerde olduğunu ifade etmenin doğru olacağı kanaatindeyim. Esasen, etik bilgisinin birinci sıradaki aktarıcıları

³ Osman Nuri Topbaş, “İhtişamlı Bir Fetih”, Genç Ebedi Gençlik Dergisi, Sayı 68, Mayıs 2012, Bağlantı: <http://m.gencdergisi.com/> (Erişim Tarihi: 28/07/2025).

akademisyenlerdir. Neticede aktarım, mesleki bilgi olarak değerlendirildiğinde, öğretmen, öğrenci ilişkisi ile başlayıp devam etmektedir. Şu hâlde akademisyenler, adaletin sağlanmasında rol alan her kademedeki hukukçuya dokunmaktadır. Bu sebeptendir ki, etik üzerine tartışmaktan öteye geçip etik bilgisini yaşar hâle gelmek oldukça önemlidir. Çünkü Nazmi Gür⁴'ün de dediği gibi “*Bir rehber, onu izleyeni ancak kendi mertebesine çıkarabilir. Bir öğretmen, öğrencisine ancak kendi öğrendiği kadarını öğretebilir. Bir usta, çırağını kapıya getirir, usta eder, yol verir.*” O hâlde adaletin sağlanması, ancak ve ancak etik ilkelere bağlı yaşamak ile mümkündür ve başta akademisyenler olmak üzere tüm hukukçulara düşen bu sorumluluk daima hatırlanmalıdır.

Saygılarımla.

---

⁴ Gurudwara Ashram Yoga Merkezi Kurucusu

KAYNAKÇA

Ali Yaver Caferi, “Mesnevî, Mevlânâ Celaleddin Rumî”, Tablet, Konya 2007.

Adnan Karaismailoğlu, “Mesnevî”, Akçağ Yayınları, Ankara 2004.

Ercüment Yıldırım, “Eski Mısır’da Erdem Ahlakının İnanç Sistemine Yansıması: Maat Anlayışı”, İdrak Dergisi, Cilt 2, Sayı 2, Giresun, Aralık 2022, Bağlantı: <https://dergipark.org.tr/> (Erişim Tarihi: 28/07/2025).

Osman Nuri Topbaş, “İhtişamlı Bir Fetih”, Genç Ebedi Gençlik Dergisi, Sayı 68, Mayıs 2012, Bağlantı: <http://m.gencdergisi.com/> (Erişim Tarihi: 28/07/2025).

Şefik Can, “Konularına Göre Açıklamalı Mesnevî Tercümesi”, Ötüken Yayınevi, İstanbul 2003.